

Disputatio juridica inauguralis de feriis

<https://hdl.handle.net/1874/345154>

25.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
F E R R I I S.

Q U A M
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,

M. D. Praxeos & Institut. Medicinæ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatûs Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decretis,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subjicit

FRANCISCUS van BERGEN dictus MONTANUS. Slusâ Fland.

Ad diem 20. Julii horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc xci.

Nobilissimo Gravissimoque
V I R O

D. MAXIMILIANO ENGELS. J. U. D.
Nobilissimi Collegii Franconatus, Slusæ in Flan-
driâ residentis, Consuli Dignissimo, Avunculo
meo in æternum Colendo:

U T E T

Clarissimo Doctissimoque **V I R O**

D. LUCÆ VAN DE POLL. J. U. D. & in
Almâ Trajectinâ Palæstrâ Antecessori subtilissimo,
Promotori meo venerando, studiorum Juridico-
rum fautori:

N E C N O N

Sagacissimo Experientissimoque **V I R O**

D. NICOLAO LASTDRAGER. J. U. D.
& coram Curiâ Provinciali Ultrajectinâ Caufarùm
Patrono strenuissimo

*Me ut & Disputationem hanc
Inauguralem offero &
Dedico,*

FRANC. van BERGEN dictus MONTANUS. Auct.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE
FERIIS.

THESIS I.

Feriae (quæ secundum Jus Civile, durant de mediâ nocte in mediam noctem l. 8. ff. h. t. secundum Jus Canonicum de vespere in vespere, *Decr. Greg. lib. 2. tit. 9. Cap. 1.*) ita dictæ secundum communem opinionem *a feriendis hostiis*, videlicet *Hub. in Praelect. ad hunc tit. Zoex. in Comm. ad ff. in h. t.* Alio nomine a Romanis etiam nuncupabantur *Dies nefasti*, quia illis diebus jus fari illicitum erat, teste *Ovidio lib. fast. 2.* cum dicit

Ille nefastus erit per quem tria verba silentur.

Quæ tria verba nihil aliud erant quam DO, DICO, ADDICO, in quibus universa Prætoris jurisdicção, quæ modo esset in judiciis, continebatur, ut dicit *Joh. Calv. in Lexico suo ad hæc verba*

verba. Præterea etiam vocantur *Dies feriati* l. 6. ff. h. t. item *Feriatii* l. 2. ff. h. t. item *Dies festivos* eos vocat *Plut. in Problem.* Sed quandoquidem Jureconsultus magis res quam verba debet curare, nos & hæc relinquentes ad rem transibimus.

I I.

Sciendum autem est nos hîc per vocem *feria* non indigitare illas ferias, quæ olim apud Romanos familiis quibusdem propriæ erant: ut *Feria Julia, Cornelia, Claudia, Julia &c. vide Rosin. in Antiq. Rom. lib. 4. Cap. 17.* de quibus lex erat in lege XII. Tabul. in Part. 1. leg. 1. secundum *Hottomannum*: nempe, SACRA PRIVATA PERPETUO MANENTO. Non etiam illam vocem accipio in eâ significatione in quâ olim accepta fuit, cum unaquæque Dies feria dicebatur, ut prima feria, pro die solis; secunda Feria pro die Lunæ &c. *Job. Calv. lex. in voce Feria* sed nihil aliud hæc voce intellectum volumus quam, Dies quibus silentiudiciorum strepitus, *Alcyonia Fori, Hub. in Prælect. ad h. t.* quibus datur vacatio à forensibus negotiis. l. 9. ff. h. t. Quibus nec jus dicitur nec Magistratus sui potestatem facit l. 5. ff. h. t.

I I I.

Feriæ Dividuntur in Divinas & Humanas l. 7. C. h. t. *Divine* sunt quæ propter cultum Divini Numinis institutæ. l. ult. C. h. t. *Humane* quæ propter causam vel necessitatem humanam introductæ. l. 1. pr. ff. h. t. Utræque rursus subdividuntur in solennes sive ordinarias & repentinas seu extraordinarias. l. 3. C. de dilat. Solennes sunt quæ statis temporibus recurrunt. *Ek. in princ. Juris ad h. t.* *Repentina* quæ extra ordinem indicuntur l. 26. §. 7. *Ex quib. caus. Maj. de utrisque hîc paucis nobis agendum erit.*

I V.

Ferix Divinx solennes sunt: Dies Dominica. *l. ult. C. h. r. Decret. 2. Caus. 15. quas. 4. Cap. 1 & 3.* Dies Paschalis, Natalis & Epiphania Christi, *l. 2. & 7. & 8. C. h. r. Decret. 3. Dist. 3. Cap. 2.* Ferix Humanx solennes sunt ferix Messium & Vindemiarum. *l. 1. pr. ff. h. t.* Ferix Repentinx seu extraordinarix tam Divinx quam Humanx, sunt qux propter extraordinarium casum a summo Magistratu indicuntur, *l. 1. C. h. t.* nempe vel lætitiæ causâ, ut propter res a principe feliciter gestas. *l. 26. §. 7. Ex quib. caus. maj.* vel cum dies supplicationis est *vide Hub. in pral. ad h. t.* Quæ dies supplicationis & nunc quam maxime in Orbe Christiano obtinent, ut experientia satis docet.

V.

Postquam vidimus quid & quotuplices sint Ferix, quæramus jam quinam habeant potestatem Ferias indicendi, quinam jus habeant illas tollendi. Et quidem quod ad Diem Dominicum, summam cunctarum feriarum Divinarum solennium, argumento Decalogi, 4. præcepto, ille jure Divino positus iustus, & Introductus, a nemine, nisi a solo Deo tolli vel mutari potest; verum quidem est illum diem accepisse vim civilem obligandi subditos, ex legibus latis a Principibus Christianis *ut. l. ult. C. h. r.* antea Tamen in conscientia erant obligati parere Deo. Cæteræ autem Divinx & solennes, ut Paschalis Dies, Natalis Christi, Ascensio, & similes multæ, utpote a Deo non mandatæ, sed a Potestatibus summis introductæ *l. 2. & 7. C. h. r.* rursus ab iisdem tolli posse certissimum puto, quod an Divino juri consentaneum esset, Theologis enucleandum relinquo.

VI.

Feriae Humanæ & solennes ut Messium & Vindemiarum tempore, illæ propter necessitatem agriculturæ, a summis potestatibus sunt introductæ *l. 1. pr. ff. & l. 2. C. h. t.* Illasque ferias utpote juri naturali quam maximè consentaneas, imo & necessarias, planè tolli posse non est credibile: posse verò illas profitu regionum variari, ut & rationi sic & juri Civili convenit. *l. 4. ff. h. t.* Feriæ autem repentinæ tam Divinæ quam humanæ a solâ indicantur summâ potestate; Olim quidem a Magistratibus majoribus, ut Prætore, Consule &c. *l. 26. §. 7. ex quib. ca. maj.* Post occupatam rempublicam a nemine nisi solo Principe *l. 1. & 4. C. h. t.* qui proinde etiam solus jus habet eas abrogandi, juxta hoc. Nihil tam naturale est quam ut aliquid eodem modo solvatur quo colligatum est *l. 35. R. I.*

VII.

Videamus nunc quis sit feriarum finis. Divinarum finis est ut homines res humanas & negotia terrestria relinquentes se cultui Divino dedant *l. 2. 3. & ult. C. h. t.* Humanarum, solennium finis est, ut illi qui ruri habitantes agros colunt, beneficio *justitii*, fructus tanto facilius possint colligere *l. 1. pr. ff. & l. 7. C. h. t.* Sed feriarum humanarum Repentinarum est, ne strepitus judiciales turbent commune gaudium communemve lætium: ut colligi potest ex *l. 26. §. 7. ex quib. caus. maj.*

Finem excipiunt effectus, qui varii sunt pro earum diversitate. Et Effectus quidem Divinarum est ut judicia illis diebus lata, sint irrita, *l. 2. fin. C. h. t.* imo nec partes his feriis renuntiare possunt ut patet ex *l. 8. & ult. C. h. t.* quod & juri Canonico est quam maxime consentaneum *Decr. Greg. lib. 2. t. 9. c. 5.* Sic & omnes actus judiciales qui tempore feriarum humanarum gesti sunt inter invitos, seu ab unâ, seu ab utrâque parte, sunt ipso jure nulli, *l. 1. §. 1. ff. h. t.* ita tamen ut partes feriis Humanis solennibus renuntiare possint, judice nempe consentiente *l. 6. ff. h. t. l. 36. ff. de recept. q. arb. rec.* quod & jus Canonicum statuit *vid. dist. 1. §. in fine.* Feriis autem humanis honorariis seu repentinis nemo renuntiare potest; vide *Lauterbachi Comp. jur. ad h. t.* Ratio discriminis videtur mihi hæc: quod feriæ solennes constitutæ sint in gratiam ruscolentium, *l. 7. C. h. t.* nemini autem invito beneficium dari certum est *l. 62. R. I.* feriæ autem repentinæ indicuntur a Principibus seu summo magistratu, non in beneficium subditorum, sed in suum proprium honorem, ob res puta feliciter gestas, aliamve publicam ob causam *l. 26. §. 7. ff. ex quib. caus. maj.* non ergo subditorum est illis renuntiare.

IX.

Diebus feriatis, uti diximus, strepitus forensis cessare debet, verùm quæ sunt voluntariæ jurisdictionis, ut Manumissio, Emancipatio, &c. ea licet impune peragere. *l. 2. & 8. C. h. t.* sic etiam investigatio latronum & cognitio causarum criminalium, quæ periculum in mora habent, *l. 10. C. h. t.* Imperator Constantinus in *l. 3. C. h. t.* non tantum vetat, Diebus festis Divinis & præcipue die Dominicâ, actus judiciales, sed &

omnes

§ DISPUTATIO JURIDICA

omnes artes & officia, exceptâ agriculturâ, verùm & hæc postea ab Imperatore Leone vetita est. in 54. *Constitutione ejus.*

X.

Naturâ, causâ effectibusque feriarum, sic satis cognitis, restat ut quasdam circa eas quæstiones solvamus: & primo quidem; *An citatus Die feriato teneatur comparere coram iudice?* Quod maximè negandum putamus; vox enim præconis illo tempore debet silere *l. ult. §. 1. C. h. t.* & quandoquidem omnes lites quiescunt, citatio quæ est litis principium (ut colligi potest ex *Clar. Viro van Eck ad tit. de Judiciis*) nullam vim habere potest, ac proinde citatus die feriato, non est obligatus ad se iudicio sistendum, quod etiam Juri Canonico videtur convenire, *Decr. Greg. lib. 2. tit. 9. cap. ult.*

X I.

Ulterius quæritur: An citatus in diem feriatum, proximo die non feriato cogatur venire! Quidam putant quod sic, teste *Zoesio in Com. ad h. t. §. 5.* Ego vero una cum dicto *Zoesio* iudico quod non teneatur, si nempe expressè citatus sit in diem feriatum; illa enim citatio quandoquidem nulla est ab initio, postea reconvalescere & aliquid operari nequit; juxta *l. 29. R. I.* quod autem ab initio nulla sit ex dictis constat, nemo enim invitus illis diebus in iudicium vocari potest *l. 1. pr. ff. h. t.* Si autem citatus sit ut veniat intra diem aliquem festum, seu antequam dies illè festus alluxerit, citatio illa dubio procul valebit, si interea sint dies non feriatum. Sic etiam si citatio ira facta sit, ut citatus veniat *V. G. nonis Maji*, vel si ille dies sit feriatum, proximo die non feriato, omnino tenebitur se in iudicio sistere.

Queritur

I N A U G U R A L I S.

XII.

Quæritur præterea: An die feriato testes audire & examinare liceat; Quod videtur negandum, cum omnes actus contentiosæ jurisdictionis vetitæ sint, *l. 1. & 7. ff. l. 3. & 8. C. b. t.* testium autem examinationem pertinere ad judicia contentiosa clarissimum puto. Secus est si causa sit Criminalis quæ dilationem non patitur *l. 10. C. b. t.* Lites autem jubentur quiescere *l. ult. C. b. t.* non quiescunt verò cum testes examinantur; & sic a simili etiam concludere possumus, quod etiam illis diebus examen instrumentorum illicitum sit.

XIII.

Quod sententiam pronuntiare sit illicitum illis diebus, clarissimum puto, cum certo certius contineat judicialem strepitum, qui etiam vetitus est Jure Canonico *Decr. Greg. lib. 2. tit. 9. Cap. 5.* Sed an liceat pronunciatam exequi die feriato? Quæstio est. Quod ad Jus Canonicum, sunt qui putant (teste Zoefio) licitam esse executionem, quia illa in *dicto Cap. 5.* inter alia, quæ ibi vetantur, non est enumerata. Puto tamen hoc malè ita judicari, quia in *dicto Cap. 5.* omnis strepitus judicialis vetitus, executionem autem sine strepitu fieri posse plane impossibile est *vide Zoef. ad h. t.*) Clarissimè autem Jure Civili patet executionem illicitam esse, *vide l. ult. C. b. t.* ubi expressè executiones prohibentur.

XIV.

Tandem Quæstio est; An Die feriato appellatio ab aliquo possit interponi? Hic puto cum distinctione respondendum: si appellans privaretur defensione sui & tempus appellationi præ-

B

scriptum

scriptum elaberetur (quod est decem dierum *Nov. 23. Cap. 1.*) omnino appellare poterit. Si vero alio tempore possit appellare, illi puto die festo appellare illicitum esse, quandoquidem necessitas se defendendi tunc cessat. Plura proculdubio de feriis dici possent, sed quia nobis Disputatio non tractatus scribendus est, hic subsistimus.

A N N E X A.

I.

Minor 25 annis, modo habeat annos impletos 17, potest procurator ad lites esse, non vero Defensor.

II.

De nullis criminibus, capitis poenam

non

*non incurrentibus, transigere li-
cet.*

III.

*Periculum rei vendita, nisi non sit
tradita, ad Emptorem pertinet.*

F I N I S.

© 1715

B 2

TOE

TOEJUYCHING

Ter Inwyng

Van den zeer geleerden en zinrijken HEER

FRANCISCUS VAN BERGEN
gezegd MONTANUS

Tot beyden der Rechten Docter.

FRANCISCUS VAN BERGEN
raaye Borsten, schrandre Zinnen,
egte borgers van Atheên,
artse beuf'len noyt beminnen;
a een ander pad sy treên.
iersel van onf' ingeseten,
ngewyd in Themis kerk,
oekt gy wijs te zijn geheten?
om, ontfang dan loon voor 't werk,
voor desen suur gevallen:
maak de vruchten en 't gewin,
an uw' arbeyd, stel het mallen
an een kant, wyl g'een begin
eemd, om kerk en land te stieren.
loeid nog verder door uw' geest;
ergedichten en Laurieren,
eikt men u toe op dit feest.
eef nu teekens van uw' flooven,
n laat blinken uw' verstand,
ooit vermoeid; soo moet men looven,
G aauwe

G
E
S
E
G
D
M
O
N
T
A
N
U
S

aauwe geesten in ons land.
er en deugd en wetenschappen,
chijnen uyt in uw' perzoon,
n treed moedig op dees' trappen;
a nu heen, ontfang uw' loon:
an sult gy nog sijn verheven;
idden in het hof van Staat,
m daar raad en daad te geven,
a der Rechten regte maat.
oon te zijn een man van reden,
ls gy zijt ten top gesteld;
immer wil het recht vertreden
w' verstand werd meer gemeld
oo u noyt misleyd het geld.

Amicus Amico cecinit

CORN. RUYL. J.U.D.

LOUWERIER-KRANS,

Gevoelen voor den HEER

FRANÇOIS VAN BERGEN
gezegd MONTANUS.

Wanneer hy tót Meester in beide de Rechten, met
grootte lof verklaard wierde.

En ieder mens wilt naar zijn zinlijkbee-
den leeven,

Dòg weinig zyn' er die haar zelven oover-
geeven

Tót deugd en naarstigheit. De woeste en domme
jeugd,

Vòlgd vaak haar eige drift, en schept een' groote
vretgd

In't geen haar goeddunkt : schoon zulks ieder moet
vervloeken.

De een agt de min veel meér dan Pallas wijze
Boeken.

Een ander houd het weér met Bacchus en Sileen,
En leefd als Epikuur. O tijden en o zeén!

Maar die zig tót de deugd in deef' bedorven tijden
Wil oovergeeven en in Pallas kerke strijden

Verdiend eens ieders gunst, en eene onsterfflijke
eer;

Zijn lóf en naam gaat uit 't geheugen nimmer-
meer.

'Uw lóf VAN BERGEN diend ook nimmermeer ver-
geeten;

Dewijlge u deftig hebt in Pallas school gekweeten,
En

En altijd hebt getragt naar wijsheid zonder end,
Op dat' er niets voor u mogt weezen onbekend.

Gy zógt de wijsheid op uit meenigte van Boeken,
Gelijk de Bye weet den booning op te zoeken

Vit schoone bloemen, die men ziet in Floraas Hof,
Waar in de Bye vind verscheidenheid van stóf.

Zo wist u schrander brein van uwe teedre jaaren

In vrouw Minervaas school, de wijsheid te ver-
gaaren.

Gy leerdde dag en nacht door onvermoeide vlijt,

Met wat een naerstigheid besteedde gy uw' tijd

In alle konsten! Dóg waar op gy't meeste letten

Was op de weetenschap, van't recht en van de wet-
ten.

De Rechtsgeleerdheid was uw eenig oogmerk

Uw iever was daar't grootste. O zuil van Themis
kerk!

Gy oeffendde in die konst u zelven zo voorspoedig!

Gy streed in Themis school, zo onbeschroomd! zo
moedig!

Dat ieder staat verbaasd, wijl ge in zo korten
tijd

Ter Rechtsgeleerdheid word zo löflijk ingewijd!

Uw werk is nu ten einde Astréa komt u kroonen

VAN BERGEN, als het puik, van haare voetster-
zoonen!

Zy vlegt reeds om uw Hoofd een krans van Mirt
en Palm.

De Zangberg juigd en kweeld. Ik hoor de weeder-
galm.

Ik hoor Apóllo en de neegen zusters kweelen,

Zy willen baare vreugd met onze vreugde deelen:
Dewij!

De wijl de luister van 't Romeins en Duits Parnas
Word ingehuld. Indien Apól my gunstig was,
En zo ik nu eens had op Helikon gedronken
De Hippokrene als gy. Zo ik wierd met de vonken
Van uwe geest bestraald, ik zou voorwaar mijn
pligt
Voldrenzen (als 't betaamd,) met een hoogdraa-
vend Dicht.
Verschoon my; zo 'k uw lof verbrei door slegte Dich-
ten,
De wil, schoon magteloos, voldoed nogtans zijn
pligten.

SAMUEL VANDER HEIDEN.

